

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris Theologia Tripartita Universa

Complectens nunc Bibliothecam perfectam Viri Ecclesiastici, ordine
sequenti

Controversiae Heterodoxae Ac Scholasticae - Cum speciali Notitia rerum
Modernarum, & Chronologia totius Monarchiae Sacrae, & Saecularis,
Pontificum, Conciliorum &c. Haeresum omnium, ac Propositionum
damnatarum Mundi Sex Aetatum ...

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Cap. XIV. De numero Sacramentorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38447

affectionem dumtaxat & charitatis nostræ studium erga figuram personæ per imaginem expressæ declaramus.

S. Chrysostom. *Tom. 5. in liturgia.* Sacerdos autem egreditur... & conversus ad Christi imaginem inflexo capite cum exclamatione dicit orationem.

S. Augustinus *lib. 3. de doct. Christi. cap. 9.* dicit, Signa utilia divinitus instituta veneranda esse, quia honor eorum ad prototypum transit.

Denique S. Ambrosius in *Oratione de Obitu Theodosii*, laudat Helenæ sapientiam, quod Crucem Christi levaverit, & ipsis Regibus honorandam exposuerit.

Et ut scirent hi, alique primitivæ Ecclesiæ testes, satis loquuntur innumera miracula in Crucis, ac Imaginum religioso cultu fidelibus à Deo omni ævo concessa, quæ non possunt nisi in veritatis ac virtutis, non autem in erroris aut idololatriæ præmium concedi, nisi velis dicere Deum per miracula & beneficia homines ad idololatriam invitare.

CAPUT XIII.

De Sacris Reliquiis.

I. Argumenta supra allata pro Imaginum veneratione non parùm probant Sanctorum quoque corpora, reliquias, ac monumenta à fidelibus in honore pie, utiliterque habenda esse prout docet Trident. *Sess. 25. sub initium.*

Soli repugnant hujus temporis Sectarii, cum antiquioribus hæreticis, quales erant secundo post Christum sæculo Marcionite, qui docebant Martyrum corpora esse abominabilia, ut refert *Magnes. libro 4. contra Theosonem*: deinde post Diocletianum, & Julianum apostatam Vigilantius, qui volebat reliquias coli, aurillis cereos accendi, cujus hæresim impugnat *S. Hier. l. 2. contra Vigil.* Videant quæso & advertant nostri Sectarii quales habeant primos suæ doctrinæ Patres, ac Patronos.

II. Probatur porò ex Scripturis corpora, & reliquias Sanctorum veneratione digna esse. Nam *lib. 4. Regum cap. 14.* sic memoratur: *Projecerunt cadaver in sepulchro Elisai, quod cum tetigisset ossa Elisai revixit homo, & stetit supra pedes suos.* Deus tanto miraculo ostendit quanto in honore habeat ossa Prophetæ, & tu illa honore indigna esse affirmas.

Actorum 19. vers. 12. narratur, quomodo sudaria & femicinctia à corpore Pauli deferrentur ad languidos, & recedebant ab eis languores, & spiritus nequam egrediebantur. En ipse Deus tot prodigiis ostendit se velle per reliquias Sanctorum beneficia hominibus conferre, morbos curare, demones expellere: ergo satis declarat se velle in illum finem reliquias illas in pretio, & honore haberi; aliàs ipse talibus signis eas honorando homines ultrò in errorem induceret.

Quinimò potius divina sapientia per hunc sacramentum reliquiarum cultum & æstimationem, excitat homines ad imitandum Sanctorum virtutes, & exempla, & corroborat in illis vivam fidem de futura mortuorum resurrectione, dum vident sanctorum hominum ossibus ac cineribus tantam à Deo virtutem attribui, propter conjunctionem quam habuerunt cum animabus jam in gloria constitutis, uti loquitur Apostolus, *Nescitis quia membra vestra templum sunt Spiritus Sancti*, i. ad Corinthios 6.

III. Secundum argumentum quo hæc doctrina demonstratur, est primitivæ Ecclesiæ usus, & fides indubitata; aut enim hæc penitus erravit, quod nemo admiserit, vel errant illi, qui honorem Sanctorum reliquias exhibendum inficiantur.

Clemens Romanus statim primo post Christum sæculo de honore Reliquiarum id testatur *lib. 6. constit. Apostol. cap. 29.* Eorum qui apud Deum vivunt ne Reliquiæ quidem corporum sunt inhonoratæ: siquidem Eliseus Propheta postquam defunctus est mortuum suscitavit... quod quidem nunquam accidisset nisi corpus Elisei sanctum esset.

S. Justinus Martyr qui secundo sæculo fidem suam sanguine consignavit, hoc quoque attestatur *quæst. 28.* Sanctorum, ait, corpora, & sepulchra Martyrum dæmonum amoluntur insidias, & morborum ab arte medica comploratorum conferunt sanationes.

Sed ne adducam plura quæ pervolvi Patrum, & primitivæ Ecclesiæ monumenta. Instat omnium sit prolixum, & publicum S. Augustini testimonium, qui primo *Epist. 105.* sic scribit: Reliquias beati Martyris Stephani non ignorat Sanctitas vestra (sicut & nos fecimus) quam convenienter honorare debeamus. Deinde *lib. 22. de Civitate Dei cap. 8.* fusè exponit miracula facta per Reliquias S. Gervasii & Protasii Mediolani, & quo modo se præsentè cæcus fuerit subito illuminatus coram innumera populi multitudine; adeo ut miraculum à nullo ibi poterit ignorari.

Et enarratis aliis prodigiis, quibus ipse quoque testis interfuit, declarat quomodo dum Episcopus nomine Projectus S. Stephani Martyris Reliquias publicè portaret, per flores qui Reliquias attigerunt, oculis applicatos mulier à cæcitate subito liberata fuerit, populo universo Deum in suis Sanctis collaudante.

Pergit eodem capite S. Doctor alia quoque miracula, & beneficia exponere ex Sanctorum, & Reliquiarum cultu à Deo impetrata, quæ testatur intra suam Dioccesim fuisse numero septuaginta.

IV. Quis quæso his inspectis de hac fidei veritate dubitare audeat? Nisi Augustino, & toti antiquitati, & primitivæ Ecclesiæ diffidat, aut ipsi Deo qui per tot signa & prodigia hanc doctrinam Ecclesiæ suæ tam apertè testatam, & commendatam reddidit. Plura in hanc rem dedi Tractatu de Miraculis edito Lovanii Anno 1667.

CAPUT XIV.

De numero Sacramentorum.

Sacramentum apud Catholicos, est sensibile signum, & causa gratiæ sanctificantis. Numerum Sacramentorum docent esse septenarium cum *Trid. Sess. 7. de Sacram. Can. 1.* Duo tantum propriè dicta novi Testamenti Sacramenta admittunt Sectarii, nempe Baptisimum, & Eucharistiam sive Cœnam Domini, quamvis nec in hoc numero omnes inter se conveniant.

Sed hoc argumento unico satis redarguuntur: Nihil credunt esse de fide Sectarii moderni, quod in claro & aperto Dei verbo non continetur. Sed nullibi in Verbo Dei claro & aperto continetur, duo tantum esse novi Testamenti Sacramenta. Ergo non est fide credendum duo tantum esse Sacramenta.

Si repònant, in Scripturis nullibi etiam apertè dici septem esse novæ Legis Sacramenta. Respondetur,

detur, Catholicos non credere ea tantum esse de fide, quae in Scripturis clarè & disertè continentur, ut Sectarij, sed admittunt ad Regulam fidei præter Scripturam, quando obscura est, traditionem & definitionem Ecclesiae necessariò pertinere, uti probavimus supra part. 1. cap. 7. & 8.

§. I.

De Confirmatione.

Primo itaque Confirmationem verum esse Sacramentum ex Scriptura, cum primitivè Ecclesiae traditione conveniente probamus. Nam *Act. cap. 8.* narratur quod cum audissent Apostoli quòd Samaritani receperunt verbum Dei, & baptizati essent in nomine Domini Jesu: *Tunc imponebant manus super illos & accipiebant Spiritum sanctum.* Atqui illa impositio manuum post Baptisimum erat signum sensibile vicijus conferrebat Spiritus sanctificans. Ergo erat Sacramentum distinctum à Baptismo, quod Ecclesia ab initio Confirmationis Sacramentum appellare consuevit. Nihil enim aliud ad propriam Sacramenti rationem requiritur, quam ut sit signum sensibile, à Deo constitutum, ad conferendum gratiam sanctificantem, sine qua Spiritus sanctus accipi non potest. Quae institutio iterum *Act. 19. v. 6.* declaratur, ubi narratur, quomodo Paulus postquam in nomine Jesu baptizavit, *imposuit illis manus, & venit super eos Spiritus sanctus;* cum aliis donis externis, quae illi erant annexa.

Hic autem Scripturae sensus ex traditione, & consensu primitivè Ecclesiae aperte colligitur. Nam *Clemens I. epist. 4.* primo saeculo ab initio Ecclesiae illius usum his verbis declarat. Omnibus festinandum est sine mora renasci Deo, & demum consignari ab Episcopo, septiformem Spiritus sancti gratiam percipere... quia aliter esse perfectus Christianus nequaquam potest... ut à B. Petro accepimus, & ceteri sancti Apostoli præcipiente Domino docuerunt. Quid quæso in rem hæc clariùs, quid antiquius? utpote ab ipso Petro, cæterisque Apostolis continuò per manus acceptum.

In tertio saeculo *Fabianus epist. 2.* Sancti Chriftis consecutio per singulos annos est agenda... quia novum Sacramentum est.

Melchides Papa, qui quarto post Christum saeculo Ecclesiam gubernavit *ad Episcopos Hispanie* sic scribit. Quæsitus utrum majus esset Sacramentum manus impositio Episcoporum, quam Baptismus? Scitote utrumque magnū esse Sacramentum: & sicut unum à Majoribus fit, id est, à summis Pontificibus, quod à minoribus perfici non potest, ita & majori veneratione venerandum & tenendum est.

S. Augustinus *lib. 2. contra Iulianum Petilianum c. 104.* In hoc, inquit, unguento Sacramentum Chriftis vult interpretari, quod quidem in genere visibilibus signaculorum sacrosanctum est, sicut ipse Baptismus. Alios primitivè Ecclesiae testes prætereo plurimos: quia ex his manifestum est aut primævam Ecclesiam errasse, aut Ecclesiam Romanam Confirmationis Sacramentum ritè usurpare.

§. II.

De Extrema Unctione.

Sacramentum extremae Unctionis fundatur in Scripturis *Marc. 6.* Ubi de Apostolis dicitur. "Et ex-

R. P. Arsdæk. Tom. I.

cuntes prædicabant ut poenitentiam agerent, & demonia multa eiciebant, & ungebant oleo multos ægros, & sanabant. Materia autem, forma & effectus hujus Sacramenti distinctius declaratur *Jacob. 5.* *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesiae, & orent super eum ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & si in peccatis sit remittentur ei.*

Ex his argumentandum est ut supra: Signum sensibile ex institutione divina, à Presbyteris Ecclesiae, ægris conferendum, quo causatur gratia remissiva peccatorum, necessariò est verum Sacramentum; nam ut ipse Baptismus sit verum Sacramentum, nihil aliud requiritur. Atqui extrema Unctio est tale signum, uti patet ex Scripturis jam allegatis. Ergo Extrema Unctio est verum Sacramentum.

Accedit usus & declaratio primitivè Ecclesiae, quæ non potest à vero Scripturae sensu discrepare, aliàs aut ipsa, aut Scriptura falsitatis arguenda esset.

S. Augustinus *lib. 2. de Vist. infir. cap. 4.* Olei sacra delibatio intelligitur Spiritus Sancti typicalis unctio. *Ex tract. de relict. Carb. conv.* Quories aliqua infirmitas occurrerit alicui... oleum benedictum fideliter ab Ecclesia petat, unde corpus suum ungetur, & secundum Apostolum oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, non solum Corporis, sed & animæ sanitatem accipiet. Ubi vides S. Augustinum hanc Jacobi Apostoli Scripturam, cum Ecclesia Romana, de extrema Unctionis Sacramento admittere, & explicare.

Denique universæ Ecclesiae primitivæ ea de re proximè & consensum discere ex *Concilio Nicano I. can. 69.* Transacto, inquit, anno debet Sacerdos benedicere aquam & oleum, non sicut fit in Baptismo, neque sicut benedicuntur Chriftina, sed sicut Oleum infirmorum.

Ex his dilemmate sæpius formato, facile ostendes circa hoc Sacramentum vel primitivam Ecclesiam, vel modernos Sectarios errare.

§. III.

De Ordine.

Sacramentum Ordinis quo Ministri in Ecclesia ad functiones sacras assumuntur & consecrantur, patet ex scripturis *1. ad Timoth. 4.* Noli, inquit, negligere gratiam quæ data est tibi per Prophetiam, cum impositione manuum Presbyteri.

Cum enim ad exercenda ministeria divina opus sit aliqua Dei vocatione, ut declarat Apostolus ad *Heb. 5.* *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus est, non enim quisquam sibi assumit honorem sed qui vocatur à Deo:* hinc necesse est signo aliquo sensibili à Deo instituto hanc vocationem innoscere, quod exprimit Apostolus per impositionem manus, quæ confertur gratia, & potestas sacra ministeria exercendi, nec amplius ad veram Sacramenti rationem requiritur.

Et quidem primo post Christum saeculo Clemens Romanus *lib. 3. constit. Apost. cap. 27.* Ordinem Ecclesiasticum per gradus distinguit in Episcopos, Sacerdotes, Diaconos, Lectores, Cantores, Lectores, subdens, Hic est Ecclesiasticus Ordo & Contentus.

S. Cyprianus saeculo tertio docet, Ordinem esse Sacramentum quod iterari non potest, æquè ac Baptisma, in libro de Cardinal. Chrifti operibus *cap. de lotione pedum,* sic scribit; docemur quæ sit Baptismi & alio-

Arsdæk

Theologia

& aliorum Sacramentorum stabilitas; nam Baptifmum repeti Ecclesiastica prohibent regula... & nemo sacros Ordines semel datos iterum renovat.

S. Augustinus *contra Epistol. Parmeniani c. 13.* Ostendens ab Episcopis hæreticis ordinatos, non esse iterum in Ecclesia Christi ordinandos, Ordinem esse Sacramentum non minus quam Baptifmum aperte declarat. Si (inquit) nos malè facimus, ipsi explicant quomodo & Sacramentum Baptifmi non possit amitti, & Sacramentum Ordinati possit amitti... si enim utrumque Sacramentum est, quod nemo dubitat, cur illud non amittitur, & illud amittitur? neutri Sacramento injuria facienda est. Et iterum lib. 1. de *Baptifmo contra Danastis cap. 1.* Sacramentum Baptifmi est, quod habet qui baptizatur, Sacramentum dandi Baptifmi est, quod habet qui ordinatur. En quoties Ordo in ratione Sacramenti Baptifmo æquiparatur ab indubitato teste, & Doctore istius primævi temporis, quod ab ipsis Sæctariis inter aurea Ecclesiæ sæcula candido lapillo notatur.

Sed in hoc saltem cum Ecclesia Romana conveniunt Anglicanæ Ecclesiæ protestantes, quod admittant in vera Christi Ecclesia necessarios esse Episcopos, & Ministros, qui ab ipsa Ordinem suum, & jurisdictionem accipiunt, quamvis negent esse Sacramentum. Nam absque ordine non magis eorum Episcopis & Ministris quam cuius de plebe propria esset potestas baptizandi, conficiendi Eucharistiam, aut exerecendi alia Ecclesiæ ministeria.

Verum hinc summa emergit difficultas, quo modo Ecclesia Anglicana, postquam à Romana defecit, possit ostendere se habere veros Episcopos, & consequenter veros Ministros, qui per legitimam ordinationem potestatem suam à Christo participarunt. Nam sine legitima ordinatione non potest esse verus Episcopus, sine vero Episcopatu non potest esse verus Clerus, sine vero Clero nequit subsistere vera Christi Ecclesia.

Porro in Anglia ultimum, qui Episcopalem Ordinem suscepit, fuisse Polum Archiepiscopum Cantuariensem aperte ostendit Stapletonus, Hardingus, Bristo, Reynold, aliqui Catholici Doctores, qui circa ea tempora scripserunt, & ad respondendum huic difficultati adversarios frustra provocarunt. Et hinc solidè demonstrant neque Parkerum, qui post Polum Archiepiscopi Cantuariensis nomen in hæresi primus usurpavit, neque ullum ex cæteris Angliæ Prelatis ab ullis unquam Episcopis fuisse ordinatos. Adversarii autem de hac re toties postulati ut per tabulas, aut testes declarent à quibus Episcopis, quando, quo loco fuerint consecrati, nunquam spatio quinquaginta annorum potuerunt legitimæ ordinationis argumentum, aut testimonium proferre. Quod anglicè fufus deduxit Archiep. Dubl. Talbotus tract. edito anno 1659.

Questiones alia de singulis Sacramentis, & de praxi Hæreticos Ecclesiæ reconciliandi, traduntur infra in Resolutionibus Theologicis Parr. III. in fine, &c.

§. IV.

De Cœlibatu Clericorum, & votis Monasticis.

Negant horum temporum Hæretici passim omnes, Clericos, sive sacros Ecclesiæ Ministros, ad Cœlibatum sive carentiam uxorum ullo jure teneri.

Contrarium tam in doctrina, quam in praxi docet Ecclesia Romana.

Probatur primò, Quia Cœlibatus Clericis jam inde à tempore Apostolorum constitutus est, & in primitiva Ecclesia confirmatus & observatus. Patet id 1. ex Apostolo ad Titum cap. 1. v. 7. *Oportet Episcopum sine crimine esse sicut Dei dispensatorem, hospitalem, benignum, sobrium, justum, sanctum, continentem &c.* ubi prescribitur Continentia illa quæ consistit in abstinencia ab uxoribus uti disertè interpretatur D. Hieronymus in hunc locum & Patres alii primitivæ Ecclesiæ in eundem sensum infra citandi. Idem deducit S. Hieronymus ex Apostolo 1. ad Corinth. cap. 5. vers. 7. *Nolite fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi.* Sic enim loquitur ad cap. 1. Epistolæ ad Titum: *Si laicus imperatur ut propter orationem abstineant: se ab uxorum coitu, quid de Episcopo sciendum est qui quotidie pro suis populique peccatis illibatus Deo oblaturus est victimas.* Et lib. 1. contra Jovinianum post medium: *Si laicus, & quicumque fidelis orare non potest nisi careat officio conjugali: Sacerdoti, cui semper pro populo offerenda sunt Sacrificia, semper orandum est. Si semper orandum est, ergo semper cavendum matrimonio.* Hæc autem (quæ præmissa) non consilium (ut adversarii volunt) sed præceptum denunciare, aperte convincitur ex Decretis ipsius primitivæ Ecclesiæ, quæ hic subijcio.

Probatur igitur secundò, ex ipso Concilio Apostolorum Canone 27. Innupti autem qui ad Clerum provehi sunt præcipimus, ut si voluerint uxores accipiant, sed Lectores, Cantoresque tantummodo. Ubi clarè id conceditur tantummodo Lectoribus & Cantoribus & iis qui Minores ordines susceperunt: excipiuntur autem disertè, qui sunt in Majoribus ordinibus constituti sic ut illis uxores accipere non liceat. De hoc Apostolorum Decreto conformiter loquuntur primi Patres Concilii Carthaginensis II. circa annum Christi 396. can. 2. ubi hanc cœlibatus legem confirmantes rationem hanc addunt: *Ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit antiquitas, nos quoque custodiamus.*

Hanc porro legem semper agnovisse & servasse Ecclesiam primitivam, patet ex Concilio Eliberitano, quod habitum est anno circiter Christi 313. ubi sic declarat Canone 33. *Placuit in totum prohibere Episcopis, Presbyteris, Diaconis ac Subdiaconis positus in ministerio, abstinere se à Conjugibus suis, & non generare filios. Quod quicumque fecerit ab honore Clericatus exterminetur.*

Idem eodem sæculo declarat Siricius Pontifex in Epistola ad Himerium Taraconensem Episcopum cap. 7. *Plurimos Sacerdotes &c.* Et Innocentius I. circa annum Christi 400. in Epistola ad Exuperium cap. 1. *Proposuisse &c.* Extant prædicta in Conciliorum Tomo I.

Idem reperies confirmatum in Conc. Agathensi Tomo II. Concil. anno Christi 506. can. 9. *placuit etiam &c.* Et in Conc. Aurelianensi III. anno Christi 537. can. 7. *Clerici verò &c.* Ac rursus in Conc. Aurelianensi IV. anno Christi 547. can. 17. *ut Sacerdotes &c.* Et in pluribus deinceps. Hæc sunt Testimonia & decreta primitivæ Ecclesiæ cujus doctrinam Adversarii se admittere profitentur: quantum verò in hoc puncto ab ea recedant nemo non videt, nisi illi quos Venus & Cupido excæcavit.

Pergunt

Pergunt insuper hi Veneris Patroni & docent, vota Castitatis Religiosæ, & totum (ut vocant) Monachus statum abolendum. Dicunt enim nec licitum quidem esse Deo Castitatem vovere. Imò Calvinus lib. 4. Infit. vota Monastica vocat Dæmonis retia, & ipsos Monachos Sophistas cucullatos, ac Schismaticos Ecclesiæ, diabolo devotos. Nec minus Lutherus in suo Libro de Votis Monasticis, optat eos ad exemplum Sodomæ & Gomorrhæ igne & sulphure cœlesti demergi.

An fortè tanta bile contra Monachos illi exarde- scunt quia per Augustinum Monachum Angliæ, & per alios similes Regiones orbis pluriimæ Ecclesiæ Romanæ doctrinam amplexæ fuerunt, & assiduo amplectuntur. An quia suo exemplo, & prædicatione ubique terrarum Castitatem, continentiam, & à singulis erroribus, & vitis abstinenciam, inter ipsos fideles strenuè induxerunt, easdemque virtutes ad salutem necessarias iisdem mediis hodie conservant. Vide quæso, quisquis es modernus, singulorum Ordinum annales, aut si malis, Baronium, Spondanum, & alios historice Ecclesiasticæ Scriptores.

Expende insuper, an Monachorum institutum non sit in Ecclesiæ sine comparatione Novatorum hujus temporis quinto Evangelio antiquius. An non etiam in vetere lege Elias, & Elisæus, & alii eorum institutum semper secuti sine uxoribus & divitiis in hoc mundo vixerunt? Audi primitivæ Ecclesiæ testem S. Hieronymum in Epistola ad Rusticum: *Fily*, inquit, *Prophetarum quos Monachos in veteri Testamento legimus, adificabant sibi casulos prope fluenta Jordanis: & turbis urbium derelictis polentâ, & herbis agrestibus victitabant.* Et ab ipso exordio Legis novæ Joannes Baptista in continentia & rerum abdicacione in solitudine Monachorum Ducein præbuit, ut notant passim Patres cum S. Chrylostomo Homil. 1. in Marcum. Hunc porrò Statum approbarunt & commendarunt prolixè ipsi Patres primitivæ Ecclesiæ, uti videre est in S. Dionysio D. Pauli Apostoli discipulo in Epistola ad Demophilum monachum: & in libro de Ecclef. Hierarchia cap. 6. ubi prolixè Monasticæ professionis formam describit.

Idemque præstat S. Augustinus in Tractatu de vita communi Clericorum, & alii passim Patres. Sed & ipso factò idem Institutum secutus est S. Augustinus pluresque alii; ac tempore subsequenti S. Benedictus, Bernardus, Dominicus, Franciscus, alique votis monasticis alligati, quorum continentia, puritas, ac sanctitas vitæ miraculis manifestis à Deo comprobata, & toto orbe agnita, incontinentiæ suæ ruborem Adversariis merito incutiat.

Hinc nimis manifestum est, continentiam rem esse bonam, & Deo acceptam. Nunc subsumo: Atqui manifestum est Deo gratum esse rem bonam vovere, uti patet ex innumeris Scripturæ Locis, ut Pl. 75. v. 12. *Vovete. & reddite Domino. &c.* Ergo licitum & sane laudabile est Deo Castitatem vovere. Idque magis in particulari indicat illud oraculum Christi Matth. 19. v. 12. *Et sunt Eunuchi qui seipsos castraverunt propter regnum calorum.* Et ut doceat rem esse Consilii addit. *Qui potest capere capiat.* Rursus Consilio tam arduo præmium annectit immensum Matth. 29. v. 27. *Qui reliquerit domum, vel fratres aut sorores, aut Patrem aut Matrem, aut Uxorem &c. centuplum accipiet & vitam æternam possidebit.* Quam verò præf-
R. P. Arsdæ. Tom. I.

sè Apostolus in commendando statu continentie, Christi doctrinam secutus fuerit, fufius ipse deducit 1. ad Corinth. 7. *Beatior erit si sic permanjerit sicut & ego. &c.* Nescio quis hæc nisi surdus, non audiat, nisi cæcus, non videat & intelligat.

§. V.

De Baptismo Infantium.

NEgant Anabaptistæ infantes esse baptizandos tum quia existimant illos non contraxisse peccatum originale: tum quia censent illos non esse capaces Baptismi, eo quod sint incapaces fidei profitendæ, quam Christus ad Baptismum prærequirit Matth. 29. vers. 19. *Docete omnes gentes baptizantes eos &c.* item Marci 16. v. 16. *Qui crediderit & baptizatus fuerit salvus erit: atqui infantes non possunt credere, ergo nequeunt etiam baptizari.*

Sed Catholica doctrina est, Baptismum ad salutem esse necessarium etiam infantibus. Probatur primò, Quia infantes sunt capaces peccati originalis, uti definitum est generaliter in primitiva Ecclesiæ contra Pelagianos tempore S. Augustini, pro quo & ipse Apostolicam agnoscit traditionem lib. 10. de Genesi cap. 23. Atqui in novo Testamento nullum est remedium ordinarium contra peccatum originale præter Baptismum. Ergo infantes sunt capaces Baptismi, illoque indigent pro remedio peccati originalis. Quod autem infantes capaces sint gratiæ justificantis clarum est ex oraculo Angeli ad Zachariam de Joanne Baptista Luc. 1. v. 15. *Et Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ.*

Probatur secundò, ex Scripturis in quibus dicuntur baptizati integræ familiæ, in quibus dubitandum non est aliquos etiam infantes fuisse, uti patet Actor. 16. v. 15. *Cum autem baptizata esset Lydia & domus ejus.* Et eodem capite vers. 33. *Baptizatus est ipse, & omnis domus ejus continuo: ubi tò omnis etiam infantes comprehendere debet.* Denique 1. ad Corinthios cap. 1. v. 16. *Baptizavi autem & Stephanæ domum.* Quomodo fieri potest ut qui populo imponunt se Scripturis ad amulsum adherere tam manifestis ejus testimoniis suum imbecille judicium præferre audeant?

Annon demum acquiescent, si hunc fuisse sensum & praxim primitivæ Ecclesiæ (in quam jurant) ex ipso S. Augustino qui in ea vixit & præ aliis floruit apertè comprobemus? De ea sic disertè testatur. lib. 10. de Genesi cap. 23. *Consuetudo matris Ecclesiæ in baptizandis parvulis nequaquam spernenda est, nec ullo modo superflua deputanda, nec omnino credenda, nisi Apostolica esset traditio.* Ubi pro baptismo infantium manifestam agnoscit Apostolorum traditionem: & iterum expressius lib. 4. de Baptismo cap. 24.

Ad fundamentum Adversariorum, quod baptizandi debeant prius in fide doceri, depromptum ex Matth. cap. 28. *Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris &c.* Respondeo, Christum ibi præscribere ordinem quo Apostoli deberent procedere in Baptismo infidelium adultorum, ad quorum conversione illos tunc mittebat. Nempe ut primò, gentiles adultos in fide instruerent: Secundò ut eos sic instructos baptizarent: tertio ut docerent illos Dei præcepta servare.

L 2

Ubi

Arsdæ
kin

Theo-
logia

D. IV
25

Ubi manifestum est Christum non de omnium, sed de adultorum ad fidem convertendorum baptismo loqui. Baptismum autem omnibus in communi adeoque infantibus necessarium declarat Joannis 3. v. 5. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto non potest introire in Regnum Dei.

Mirum sane est hanc hæresim contra consensum totius Ecclesie, etiam primitivæ, ut ostensum est, permitti in Hollandia & Anglia tantoperè grassari: cum nec ipsi hæretici Pelagiani, qui tamen Peccatum originale negabant, ausi fuerint negare Baptismum infantibus necessarium esse, saltem ut fierent capaces Regni cælestis consequendi, ut disertè testatur S. Augustinus de Hæresibus cap. 88.

§. VI.

De Matrimonii Sacramento.

NOlunt passim moderni Sectarii Matrimonium esse Sacramentum, sed tantum contractum civilem. Oppositum docet semper Ecclesia Romana.

Probatur doctrina Catholica, Quia utraque pars consentit, Triâ ad Sacramentum requiri. Signum aliquod externum sive sensibile: Institutionem divinam: & Gratiâ sanctificantem illi annexam. Primum in Matrimonio reperiri patet ex Apostolo qui de illo agens pronunciat ad Ephesios 5. *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico, in Christo & Ecclesia.* Ubi asserit contractum visibilem inter virum & feminam apud Christi fideles magnum esse Sacramentum. Atque ita hunc locum exponunt Patres primitivæ Ecclesie Hieronymus, Chryostomus, Nazianzenus, ceterique. Secundum, de Institutione divina, patet ex verbis Christi Matthæi 19. Quod Deus conjunxit, homo non separet. Ubi & vinculi connubialis insolubilitas in novo Testamento declaratur. Tertium de Gratiâ tali contractui matrimoniali annexa colligitur ex loco Apostoli supra citato. Nam conjunctio viri cum femina significat conjunctionem Christi cum Ecclesia. Hæc autem conjunctio est per gratiâ & charitatem: & ratione hujus dicitur Christus sponsus, & Ecclesia illius sponsa. Ergo ut matrimonium viri cum femina possit significare hanc unionem Christi cum Ecclesia, oportet ut sit inter conjuges fideles non tantum unio quædam naturalis aut carnalis, qualis etiam inter Gentiles reperitur, sed etiam unio spiritualis, quæ in gratiâ & charitate consistit: ac proinde Sacramentum illud matrimonii hanc gratiâ conferre debet, ut in eo subsistat significatio perfecta unionis Christi cum Ecclesia ab Apostolo asserita.

Hic autem sensus Scripturæ ac primitivæ Ecclesie ab illius ævi Patribus communi consensu declaratur, ac nominatim à S. Augustino tam alibi quam in lib. de bono conjugali cap. 18. *In nostrorum Nuptiis plus valet Sanctitas Sacramenti, quam fecunditas uteri.* Et ibidem cap. 24. *Bonum nuptiarum per omnes gentes, & omnes homines in causa generandi est; & in fide castitatis: quod autem ad populum Dei attinet, etiam in Sanctitate Sacramenti per quam nefas est etiam intercedente repudio, alteri nubere.*

Hæc ad convincendum rationem Sacramenti in Matrimonii fidelium abundè sufficiunt contra modernos Affectas Lutheri ac Calvinii, qui lib. 4. *Institut. cap. 19.* audeat impudenter asserere, Sacramenti ratio-

nem non magis convenire Matrimonio quam agriculturæ aut arti futuriæ.

Plura de Matrimonio, & de singulis Sacramentis in Conc. Tridentino definita, & à Cardin. Bellarmino fusius explicata, annotatis utriusque locis hic opportunè subijcio, si quando opus fuerit studioso Lectori ea prolixius investigare.

Dogmata alia de singulis Sacramentis à Tridentino definita, & à Bellarmino fusè explicata indicantur.

DE Baptismo, Trident. Sess. 7. Canonem 1. explicat Bellarminus Tomo III. pag. 277 & 303. Canonem 2. expl. Bel. pag. 215. & 221. Canon. 3. Bel. 251. Canon. 4. Bel. 88. Canon. 5. Bel. 221. Canon. 6. Bel. 260. Canon. 7. Bel. 260. & 266. Canon. 8. Bel. 260. & 269. Canon. 9. Bel. 260. & 270. Canon. 10. Bel. 260. 272. Canon. 11. Bel. 164. Canon. 12. Bel. 241. Canon. 13. Bel. 241. Canon. 14. Bel. 241.

De Confirmatione, Trid. Sess. 7. Canon. 1. explicat Bel. 299. Canon. 2. Bel. 318. Canon. 3. Bel. 331.

De Eucharistia Sacramento Trid. Sess. 13. Canon. 3. expl. Bel. pag. 591. 606. 660. Canon. 4. Bel. 591. Canon. 5. Bel. 648. Canon. 6. Bel. 640. 699. Canon. 7. Bel. 591. Canon. 8. Bel. 359. Canon. 9. Bel. 372. Canon. 20. Bel. de Sacerdotio Canon. 11. Bel. 650. 651.

De Sacrificio Missæ, Trid. Sess. 22. Canon. 1. Bel. 712. Canon. 2. Bel. 795. 799. 805. Canon. 5. Bel. 811. Canon. 6. Bel. 832. Canon. 7. Bel. 832. Canon. 8. Bel. 712. Canon. 9. Bel. 621. 828.

De Pœnitentiæ Sacramento, Trid. Sess. 14. Canon. 1. Bel. 914. Canon. 2. Bel. 930. Canon. 3. Bel. 914. Canon. 4. Bel. 914. Canon. 5. Bel. 905. Canon. 6. Bel. 1028. Canon. 7. & 8. Bel. ibidem Canon. 9. Bel. de absolutione. Canon. 10. Bel. 83. & de Sacerdotio. Canon. 12. Bel. 1090. Canon. 13. Bel. 110. 1104. Canon. 15. Bel. 1098.

De Extrema Unctione, Trid. Sess. 14. Canon. 1. Bel. 1248. 1258. Canon. 2. Bel. 1262.

De Ordinis Sacramento, Trid. Sess. 23. Canon. 1. Bel. 1280. Canon. 2. Bel. 1277. Canon. 3. Bel. 1216. Canon. 4. Bel. 1280. Canon. 5. Bel. 1282. Canon. 7. Bel. 1274.

De Matrimonij Sacramento, Trid. Sess. 24. Canon. 1. Bel. 1286. Canon. 2. Bel. 1324. Canon. 3. Bel. 1400. Canon. 4. Bel. 1364. Canon. 5. Bel. 1336. Canon. 6. Bel. 1376. Canon. 7. Bel. 1343. Canon. 8. Bel. 1337. Canon. 10. Bel. 1425. Canon. 11. Bel. 1427. Canon. 12. Bel. 1425.

§. VII.

De Ceremoniis, quibus utitur Ecclesia Romana.

Sicut dæmon Crucem, ita horrent Sectarii moderni Ceremonias Ecclesie Romanæ, quales sunt quæ adhibentur in administratione Sacramentorum, ut in Baptismo Exorcismi, Cruces, Exufflationes satanæ &c. Item Benedictiones aquæ, quam dicimus benedictam, olei sacri, cinerum, ramorum, vestium Sacerdotalium, &c. Item, Institutio Festorum, Vigiliarum, nec non Rosaria, Cruces &c.

Docent enim Adversarii 1. superstitiosum ex his,

aut similibus uti, nisi illis tantummodò quæ in Scripturis exprimuntur. 2. Ecclesiæ potestatem nullam habere Cæremonias aliquas instituendi. Sic inter alios Calvinus, Cæremonias illas, ac præcipuè in Baptismo Exorcismos & Exufflationes, non ratione, sed vulgari petulantia aggressus, lib. 4. Institutionum, cap. 15. §. 19. Ubi ait esse, *adventitiam sarraginem, Satana imposturam, ludibrium, nugam, theatricam pompam, exorticas sordes, &c.*

Probatur autem solidè Catholica veritas; Primò, Licetum erat Ecclesiæ veteris Testamenti aliquas Cæremonias sacras sibi congruentes influere. Ergo etiam Ecclesiæ Novi Testamenti: cui constat circa Sacramenta &c. etiam plus concessum potestatis, ut ipsi Adversarii prædicant. Antecessis clarè constat ex Libro *Estheris cap. 9.* ubi Synagoga Judæorum auctore Mardocheo instituit novum diem Festum omnibus celebrandum, qui tamen à Deo antea institutus non fuerat. Idem alio tempore factum constat ex Libri *Judith capite ultimo: Dies autem victoria hujus festivitatis ab Hebræis in numero Sanctorum Dierum accipitur, & colitur à Judæis ex illo tempore usque in hodiernum diem.* Simile est in Machab. libro 1. cap. 4. ubi constituitur Dedicatio altaris, & illius Festum, ad quod celebrandum *Joannis 10.* constat ipsum Christum in Hierosolymam ascendisse. Neque hic refert quod Sectarii libros illos forte pro Canonicis non admittant, sufficit enim in hoc puncto admitti pro legitima eorum temporum historia.

Probatur etiam secundo ex Novo Testamento *Actuum capite 15.* ubi Apostoli in Concilio congregati novam Cæremoniam constituerunt, ut Gentiles conversi abstinerent à *Sanguine & suffocato:* quæ quidem Cæremonia nupiam à Deo nisi solis Judæis præscripta fuerat, & jam per Christi mortem cum cæteris abrogata, unde & *Actuum 16.* dogma Apostolorum appellatur. Nulla autem est ratio, cur jam non possit Ecclesiæ, quod tunc poterat constituere ex ordinaria gubernandi potestate à Christo concessa, quam supra de potestate Ecclesiæ agentes latius probavimus.

Confirmatur, Quia aliæ fuerunt postea in aliis Cæremoniis dissentiones, quas sua autoritate determinavit Ecclesiæ, de delectu ciborum, de diebus festis, de peregrinationibus, vigiliis, cereis, aliisque Cæremoniis, propter quas impugnatas inter Hæreticos numerati sunt Enekratæ apud Epiphanium *heresi 46.* & apud S. Augustinum *heresi 23.* Item Manichæi qui pluribus Ecclesiæ Cæremonias oppugnabant apud eundem S. Augustinum *libro 20. contra Faustum capite 4. & 5.* Postea Eustaciani apud Socratem *lib. 2. cap. 33.* Denique Vigilantius apud S. Hieronymum in ipsius *libro contra Vigilantium:* & plures alii.

Hæc præter omnia, ac si præsentia tempora spectaret, nervosè complectitur S. Augustinus pro Exorcismo, & pari ratione pro aliis Ecclesiæ Romanæ Cæremoniis agens contra *Julianum Pelagianum lib. 6. cap. 2.* *Verum est, inquit, quod antiquissimi veraci fide Catholica predicatur, & creditur per Ecclesiæ totam, qua filios fidelium nec exorcizaret, nec exufflaret, si non eos de potestate tenebatur, & à Principe mortis erueret; quod in libro meo, cui velut respondes, positum est. Sed tu id commemorare timuisti, tanquam ipse*

à toto orbe exufflandus esset, si huic exufflationi, qua Princeps mundi & à parvulis ejicitur foras, contradicere voluisset.

Et ibidem, idem Augustinus capite 29. contra Julianum pro Cæremoniis illis citat adhuc Ecclesiæ primitivæ Patres antiquiores, ac subdit: *Hos iste audeat dicere Manichæos, & antiquissimam Ecclesiæ Traditionem isto nefario crimine aspergat, qua exorcizantur & exufflantur parvuli. Nos autem paratiores sumus cum illis viris, & cum Ecclesiæ Christi in hujus fidei antiquitate firmata, qualibet maledicta, & contumelias perpeti, quam Pelagiani cujuslibet eloquij prædicatione laudari. Quid possit hodie magis appositè pro hac Ecclesiæ Romanæ doctrina contra Calvinum, & alios ejus affectas intorqueri?*

Ad hoc quod passim objiciunt, Cæremonias illas nec gratiam conferre, nec ad aliud quam inanem pompam, & oculorum ludibrium valere.

Respondeo. Nos hoc illis non attribuere, ut ex opere operato causent gratiam sicut Sacramenta, quod Adversarii imperitè supponunt. Asserimus tamen illas aliunde multas magnasque utilitates fidelibus adferre. 1. Quia per illa signa externa homines rudes, aut in divino cultu torpentes mirificè ad pietatis fervorem excitantur. 2. Cæremonie illæ visibiles instruant vivacius fidelium mentes in fidei mysteriis, quam sola verba, aut Scripturæ, quas modo valde mortuo percipiunt, aut intelligunt. Sic benedictio & applicatio Cinerum significat illis pœnitentiam, & vivam mortis memoriam, ac præparationem. Careus Paschalis gloriam & splendorem Resurrectionis Domini. Palmæ Benedictæ, victoriam Christi, suorumque fidelium de Dæmone & peccato. Formationes Crucis, memoriam Passionis Christi: Aqua benedicta, puritatem & ablutionem animæ, per actus pios & meritorios quos in hujus applicatione eliciunt, & sic de cæteris. 3. Per Cæremonias illas, quasi per Emblemata, mysteria sacra plurimum exornantur & elucescunt, ac Fideles fidem suam protestantur, & ab hæreticis discriminantur. 4. Ex Ecclesiæ institutione vim accipiunt, per modum Instrumenti, ad arendas fraudes & præstigia dæmonum, ut exorcismi & exufflationes in Baptismo, abrenunciatio satanæ, fidei professio, tactus aurium, & narium, aut aliorum sensuum, aut partium inunctio in aliis Sacramentis. Certè constat ex Scripturis, Christum Apostolis & Ecclesiæ dedisse potestatem ejiciendi dæmonia *Marci 3. vers. 15.* ac consequenter instituendi signa facta quibus id in Christi nomine præstare possint.

Denique hic ipsum Calvinum, ejusque affectas modernos aggredior. Calvinus ipse, in suo *Libello de formula Sacramentorum administrandorum*, has Baptismi Cæremonias in Scriptura non expressas præscribit. 1. Ut infans deferatur ad Baptisimum die Dominico, vel alio die celebri: en Cæremoniam temporis in Scriptura non expressi. 2. Ut qui infantem deferunt interrogentur, an spondeant se infantem adultum instructuros, & ut illi certum nomen imponatur. 3. Ut forma Sacramenti pronuncietur lingua vernaculâ. 4. Ut recitetur tunc Symbolum Apostolorum, oratio Dominica, & aliæ preces. Si has, & similes Cæremonias ex præscripto Calvini admittant Adversarii, quâ fronte, aut veritatis specie, alias Ecclesiæ Romanæ Cæremonias impugnant, quales

Arde
kin

Theo-
logia

quales à tempore Apostolorum in primitiva Ecclesia usurpatis, supra ex ipsius Ecclesie primitivæ testibus & Patribus dilucidè demonstravimus.

CONCLUSIO.

Aduersus modernos vulgi errores à vera Fide retrahentes.

HÆc quicumque legis, quicumque audis, aperi tandem oculos, tuæque felicitati gratulare; quod semotis popularium errorum tumultibus, licuerit in veritatis Sacratium introire, & ex sinceris primitivæ Ecclesie suffragiis ancipitem animæ tuæ litem dirimere, ex qua pendet Regni nunquam perituri secura possessio. Acquiesce illis Iudicibus, primæjus quos ipse erroris expertes esse agnoscis: sequere illos Duces quos non dubitas per rectam Fidei semitam ad salutis æternæ metam pervenisse. Atque ex aduerso obliquam crede Novatorum viam, quam antiquitas ignorat, quam sacrarum Litterarum oracula refellunt, quam ratio ipsa tot modis deviam & præcipitem esse demonstrat. Ubi tot Tibi veritatis testes ad viam salutis facem præferunt, nullum superest erroris periculum, nullum ignorantie patrocinium.

At, inquis, longè alia Ministri nostri, quàm Patrum libri, declamant. Quid inde? Veritas non est clamor, nec Ministri sunt Patres Ecclesie. Clamitant fortissimè circumforanei dum merces adulterinas commendant; tuum verò est, ne decipiaris, clamorem à veritate discernere. Ministri tui ad buccinandam Lutheri doctrinam contra Ecclesiam Romanam magno stipendio, & amplis Ecclesie spoliis conducti sunt; hæc arte familiam sustentant, uxores ornant, filias elocant, pro domo sua, non pro salute tua negotiantur: hujus tibi curam relinquunt, qui brevi stabis ante tribunal Christi, pro teipso rationem redditurus.

Confugies fortè ad popolare argumentum. Vivimus felices, aspirat cælum, omnibus fortunæ donis cumulatur; jacent passim in tenebris & inopia Romana Religionis cultores; manifestis igitur cæli favoribus Lutherana religio comprobatur. At vide quæso, quantum tibi fortunæ splendor mentis aciem obnubilet. Vivit fœlix imperium Turcarum, maximâ orbis parte dominatur, ad extremum mundi angulum relegatus est Lutherus, si cum Mahomete conferatur. Manifestis igitur cæli documentis præcæteris omnibus Mahometi religio commendatur. Si igitur Fortunam non colis, sed Christum, ipsum audi longè alias Ecclesie sue notas ingerentem *Joan. 16. vers. 20. Vos contristabimini, Mundus autem gaudet. Et vers. 33. Vos quidem in mundo pressuram habebitis, sed confidite quia ego convici mundum. Vera Christi Ecclesia in stabulo & pauperie cæpit, in pressuris tyrannorum crevit, per Crucem & inopiam adolevit. Aliam ad cælum viam tuus Tibi genius, non Christus commendat.*

Sed quomodo, inquires, fieri potest ut tot Viri graves, vitæ & virtutibus in Republica Lutherana conspicui à veritate & salute aberrent? Virtutem si à Fide sejungas, nil nisi virtutis inane simulacrum ostendas. Veritas & virtus comites sunt individuae: absque veritatis consortio nulla virtus adeo speciosa est,

ut in Dei conspectum admitti possit, teste Apostolo; *Sine Fide impossibile est placere Deo.* Notæ tibi sunt Reipublicæ olim Romanæ virtutes eximie, mira prudentia, clementia singularis, decantata toto orbe iustitia. Tanto virtutum comitatu, verâ fide destituito, orbis quidem imperium, sed non cælum obtinuit, Perierunt Cæsares, ardent Catones, cruciantur graves illi Reipubl. Patres, olim ostro splendidi, nunc in flammis nunquam extinguendis purpurati.

Non igitur te detineat inanis illa virtutum Umbra, quâ nihil fallacius. Non aura fluctuantis Populi quâ nihil incertius. Non speciosa Fortunæ crepundia, quibus nihil in vita fugacius. Non voluptatum blandæ Syrenes, quæ te à recto veritatis cursu in errorum syres abducant. Periculosa est omnis ad salutem remora. Præterit vita, festinat mors, iudicium præ foribus expectat: dum tempus finit viam tutam amplectere. Nulla enim satis magna est securitas, ubi periclitatur Æternitas.

Genius fallax Novatorum quomodo cavendus.

Commune vitium est naturæ lapsæ, Antiqua fastidire, ad Nova semper anhelare: Semper, inquit Seneca, præsentibus est infesta levitas, & proprium est ægni animi, nihil diu pati. Hinc passim nova videnti, delibandi, audiendi, summa cupido. At quoniam Veritas, & virtus perstat semper immutabilis, & novitatis nescia, hinc Novatorum commune studium est, novitatem falsæ doctrinæ, Veritatis, ac Virtutis fuce convestire. Suos igitur errores his artibus, ac pigmentis decoratos, tanquam Patrum antiquorum, S. Augustini, & ipsius Scripturæ oracula, incautis proponunt. His accedit proponentis gratia, frons blanda, lepor styli, & conciliatrix animorum facundia, quibus simpliciores capi necesse est, nisi sæpius recolant necessarium illud Christi monitum: Venient ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.

Illi verò Novatores ex aduerso, ne Lupinam hanc animas perdendi Rabiem detegas, blandum illi Charitatis nomen imponunt: Miseret illos tui erroris, dolent te à Pontifice & ejus asseclis in fraudem induci, tuum statum miserum & infelicem altè ingemiscunt. Sed si ad fucatam hanc Charitatis speciem ritè attendas, facile deprehendes illam in vocis sonitu consistere, nec omne aurum esse quod lucret. Bractea quædam Charitatis tibi ostenditur, ut de tuo lapsu nimis credulo, novitatis Authores triumphum agant. Hac arte fraudulentæ Charitatis grassati sunt omnium temporum Novatores, quorum blanditias, ac favores, & ipsa dona tu suspecta haberes cautè monet his verbis S. Augustinus *lib. 2. de Symbolo cap. 13.* Lupus est, agnoscite, Serpens est, ejus capita conquassate: Blanditur, sed fallit, multa promittit, sed decipit. Venite inquit, defendam: si necessitas est, pascam: Si nuditas, vestiam. O lupe male! ô Serpens inique! Vestis nudum, ut expolies intus Christo Vestitum. Pascis esurientem, ut animæ auferas cibum cælestem.

Sed nec ab una mentitæ Charitatis specie cavendum: Novit id genus hominum, ut aptius fallat, reliquas etiam Virtutes adulterare. Ut tibi cautus videaris, ne oculis etiam tuis nimium credas, dum primâ fronte externa probitatis, & modestiæ species ostenta-

EPITOME,
ET COHÆRENTIATractatum Præcedentium, In una Demon-
stratione evidenti.*Quâ omnes in toto Mundo à vera Religione dissidentes,
de Religionis Romane necessitate breviter convinci
possint, deductione manifestâ.*

ostentatur. In vase etiam aureo venenum non raro propinatur. Est, inquit *Origenes*, quedam etiam diaboli castitas; est etiam diaboli modestia, gravitas, demissio. Hinc rectè monet *S. Ambrosius lib. 7. in Luc. cap. 10.* Cave versutæ disputationis venenâ, animam petunt, guttur invadunt, vitalibus vulnus infligunt. Nec vos moveat quod formam præterendere videntur humanam, etsi foris homo cernitur, intus bestia fremit.

Usque adeo potens est in propinandis erroribus forma ista eminentiæ virtutis, ut non raro viris etiam perspicacissimis fucum fecerit. Apollinarem hæresiam pestiferos olim errores disseminasse, nemo est etiam Sæctarius qui modo non agnoscat. Ille ipse non exiguo tempore fallaci specie simulatæ virtutis, viris maximis illudere potuit. Hoc de se, aliisque fa- tentem audi *Epiphanium*, Hæresi 77. Egregius ille, ac venerabilis senex, quem nos & beate memoriæ Papa Athanasius, imo verò Catholici omnes unice dileximus Apollinarius Laodicenus, hujus dogmatis author & propugnator extitit, neque nos verosimile putabamus à tanto viro errorem istiusmodi profectum. Nec minus Pelagii specie gravi & modestâ captus fuit *S. Paulinus*, & alii viri doctrinâ conspicui. Nestorii severa frons, & ostentata in publico macies, ac continentia, quam multos in ipsius errores induxerit, nobis describit *Theodoretus lib. 4. cap. 12.* ubi sic concludit, Hoc habitu, & hac simulatione populum inescans, magnam ætatis partem transegit, Christianus videri potius, quam esse studens.

Hanc artem à præcis illis quis non videt quam bellè hauserint plurimi nostri temporis Sæctarii, in tradenda dogmatum novitate ad morum severitatem, ad doctrinæ rigorem, ad novam Ecclesiæ reformationem toti compositi. Quorum versutias nisi quis habeat exploratas, nihil propius erit, quam ut in fraudem inducantur, si fieri potest, etiam electi.

Hoc ne Tibi, quisquis es, unquam eveniat, Remedia quædam in promptu esse debent. Primo, in novis Scriptis, & primis congressibus, non temerè credere, sed assensum suspendere, & rem ulteriori sapientium judicio ponderandam reservare; ne quidem Angelo salutanti, & novum mysterium annuncianti assensum præbuit Virgo prudentissima, nisi prius maturè expenderet, *Quæ & qualis esset ista salu- tatio.* Secundò, suspectam habere doctrinam omnem à communi Ecclesiæ consuetudine abhorrentem. Tertiò, Si hac ratione doctrinæ sinceritatem nondum satis perspectam habeas, restat Remedium omni ævo certissimum: Illam ad Lydium veritatis lapidem explorare, hoc est, ad Petram immobilem doctrinæ Apostolicæ, quam nobis sine periculo erroris exponit Christi in terris Vicarius, cui ipse Christus oves suas sinceræ doctrinæ pabulo in vitam æternam alendas commisit. Quem in decidendis Fidei, motumque Controversiis Judicem esse infallibilem supra demonstravi-
mus.

SI aliquid in mundo est verum, necessariò est *verus Deus*: Cum de hac veritate præ cæteris mundus pat- nè universus ratione ductus consensiat: quod deducitur supra initio Tract. 1.

Si autem est *Verus Deus*, necessariò est aliqua *vera Religio*, quâ verus Deus colitur. Enti enim primo, summo, & perfectissimo, à quo cætera entia in creatione & conservatione dependent, necessariò debetur supremus cultus, & veneratio: sicut aliquam veneratio- nem & obedientiam debent parentibus, ratione origi- nis & dependentiæ, ratio ipsa nos evidenter docet: su- pra ibidem.

Si est aliqua *vera Religio*, evidens est quod illa Re- ligio sit à Deo *Revelata*. Nam etsi lumen naturæ nos doceat in genere Deum esse honorandum, illique obe- diendum, non tamen nobis ostendit in *particulari* quibus modis sit honorandus; & in quibus rebus certis ac determinatis illi obtemperare debeamus: Debet igitur accedere horum à Deo determinata revelatio.

Si est aliqua *vera Religio Revelata*, perspicuum est quod ea sit *Religio Christiana*. Quia de illa manifestè ostendi potest, quod fuerit miraculosè, hoc est, solâ virtute divinâ à Christo & Apostolis propagata, non vi armorum, aut corporis illecebris, aut aliis mediis humanis: ut ibidem supra elucidatur.

Si *Religio Christiana* est vera, necessariò vera est *Religio Catholica*, sive *Romana*. Nam si veritas Religionis Christianæ rectè convincitur ex eo, quod illa modo su- pra indicato propagata fuerit, ut omnes Christiani ad- mittunt, veritas etiam Religionis Catholicæ ex simili & miraculosâ in orbem universum propagatione ritè demonstratur: quod supra tract. 1. cap. 3. & sequen- tibus declaratur. Ergo à primo ad ultimum si neces- sariò verum credas *Deum existere*, necessariò credere debes Religionem Romanam esse veram, quod erat demonstrandum.

Porrò, Si *Catholica* sive *Romana* Religio est vera, evidenter sequitur eam nihil docere tanquam arti- culum Fidei, quod non sit verum, adeoque immune ab omni superstitione, ac corruptela. Nam hoc ipso quo illa Religio demonstrata est vera, debet omnino libera esse ab omni errore in Fide divina. Quia aliàs fe- queretur, Religionem Romanam esse veram & non veram, revelatam à Deo & non revelatam, Christianam & non Christianam, immunem ab errore in Fide & non immunem, uti præcedentia combinanti perspicuum est.

Cum igitur apud omnes, etiam Sæctarios, in con- fesso sit, Religionem Catholicam Romanam, tan- quam articulos Fidei divinæ credere ac docere Invo- cationem Sanctorum, Purgatorium, Transubstantiationem, Primatum Pontificis, Canonem Scriptu- rarum, Ecclesiæ Catholicæ infallibilitatem, nume-
rum